

בקיאות רבה מאד בפרשה זו. מסתבר כי בשנות המאבק קיים עם לח"י קשר הדוק. מה מצעכם הרעיוני בשטח החברתי? התענין לדעת. הסברתי כי אנו מתנגדים לקומוניזם ולקאפיטליזם כאחד, שאיננו רוצים לא במדינת בלשים וגם לא באנארכיה חברתית. מה עשיתם לנגד עינינו הוא משטר סוציאליסטי המבוסס על ערכי ההומאניזם — משטר שיספק תכנון מסגרת ממלכתי ויחזק את מאמצי החברה בכיוון הרצוי לטובת הכלל, אך המאפשר לפרט חופש של יוזמה ופעולה בתוך המסגרת הזאת.

לו שם. זהו האינטרנציונל של בעלי הרצון הטוב. אין להם ארגון. אין להם סיסמה. אין להם אפילו השקפת-עולם משותפת — רבים מהם אנשי השמאל הלא-קומוניסטי, אך בולטים גם אנשי הכנסיות, ואפילו כמה מאנשי הימין. אינטרנציונל בלתי-רשמי זה מצטיין במערכת-קשר, המפליאה לא פחות ממייבוקת-התופים של הכושים בנינג'ל. חבריו מכירים איש את רעהו אינסטינקטיבית, מקיימים מגע המתעלם מכל הגבולות. מסיח א' אומר לך שכדאי לך להיפגש גם עם מסיח ב'. מסיח ב' עומד על כך שתראה גם את מסיח ג', ממפלגה יריבה. מסיח ג' נותן לך המלצה למסיח ד', ושואל אם ראת כבר את מסיח א'. הוא גם נותן לך מכתב אישי למיסטר ה', בארץ אחרת. מכיוון שמדובר כאן על אנשים בעלי עמדות-מפתח בחיי הציבור והרוח, אתה עומד לפעמים משתאה על יחסים אלה, החוצים את כל המחיצות המקודשות בין מפלגות, אמונות והשקפות.

מסתבר כי האינטרנציונל הזה הודיע באלחוט המסתורי שלו לחבריו כי כדאי לבוא למסיבת-העורכים שלי. מבלי שמישהו החליט על כך רשמית, נחבלה כנראה הסכמה אילמת שאני שייך למועדון הסמוי, וכי הרעיון שבפי משרת את ענין השלום בעולם וזכאי אוטומאטי לתמיכתם של בעלי הרצון הטוב. כי בשעה היעודה הם באו — רובם של האנשים שהוזמנו אותם, לפי עצת ידידי. נכחו 25 עורכים של עתונים וכתבי-עת רציניים, בתוספת כמה כתבי-חוץ מאסיה ומאפריקה. היה זה קהל רב-נהני. בצד האחד בלט הקולנועל פיאר רונדו, בעל שושנת לגיון-הכבוד בדרש מעילו, מעורכי העתון היומי הגדול של הכנסייה הקאתולית, להקרוואה. בצד השני בלטו פניו החומים של בארג'י, איש השמאל הרוי, סופר-חוקן חשוב מכלכותה. אינני אדם ענתן במיוחד מטבעי. אך שקמתי לפתוח מסיבה זו, הרגשתי עצמי קטן מאד.

ב תוקף תפקידי נכחתי בחיי במסיבות-עתונאים בלתי-ספורות. מעולם לא ראיתי מסיבה מוזרה כמו זו.

הסברתי לנוכחים במחצית השעה את הרעיון השמי, מסרתי להם טפסים של המינשר המתורגם, וביקשתי לשאול שאלות. הן באו בזו אחר זו — השאלות השקולות, המחושבות היטב, של עורכים חדי-מבט, שאין לרמותם בפראודות. באיזה כספים אנחנו חושבים לממן את קליטת הפליטים הערביים שירצו לחזור לישראל? (תשובה: בהלוואות בינלאומיות לזמן ארוך, שהובטחו לי בהודאות על-ידי מדינאים באמריקה ובא"מ.) האם אתם אנטי-ציונים? (הייתי מעדיף את המונח "לא-ציונים.") מה דעתכם על פיקוח בינלאומי על המקומות הקדושים? (לא נתנגד לפיקוח בינלאומי על מקומות-הקודש עצמם, אך איננו רואים צורך בניגואם ערים שלמות.) מה אמרו לך המנהיגים הערביים עמם דיברת באמריקה? (מסרתי תמצית של הדו"ח שפירסמתי בשני הגיליונות האחרונים של העונוס הזה, בתוספת הפרטים שלא ניתנו לפרסום.) וכן הלאה, וכן הלאה.

בהדרגה חזלה זאת להיות מסיבת-עתונאים. השתררה הרגשה מוזרה של מסיבת-אוהדים. נשאלו שאלות מן הסוג: "במה אנחנו יכולים לעזור?" "על-ידי פרסום דברינו בעתונים המגיעים לדעת-הקהל המשכילה בארצות הערביות." הסתכלתי בשעון וראיתי שעברו למעלה משעתיים — זמן ארוך מאד למסיבת-עתונאים. החילות חושש שמא נשארים אורחי יושבים רק מתוך אדיבות כלפי אורח זה. לכן הצעתי שנקום ונגיש לבאר שהוקם על-ידי הנהלת המלון ליד אחד מקירות האולם, מתחת למנות-העץ של נהר הסיינה. אולם המסיבה לא נגמרה גם בואת. איש לא הלך. במשך שתיים נוספות נשאלו שאלות, הוצעו הצעות, הועלו זכרונות. אריק רולו, עורך זה סונד לעניני המרחב, סיפר שכיסה בשעתו את משפט רוצחי הלורד מין בקאהיר, הפליג בשבוע יודי אליהו בית-צורי, שעמידתו ליד ספסל-הנאשמים כבשה את לב הנוער המצרי הלאומי והיתה יכולה לסלול את הדרך להתקשרות עברית-ערבית נגד האנגלים. איש הלא-כפרוס רצה לדעת אם נרפנו על-ידי השלטונות שלנו, כפי שעתונו גרף על-ידי ממשלת צרפת. שכרמנו לנו מנהלי המלון, סוף-סוף, כי האולם דרוש למטרה אחרת, נפריתי מאורחי תחת מטר של איחולי הצלחה. חשבתי על קשרי-ההשקפה הקיים נגדנו בעתונות הישראלית, ואמרתי: "הלואי והייתם אתם עורכי העתונות הישראלית."

ד יברתי עם עשרות עתונאים אחרים בעולם. כמעט כל אחד מהם התעניין בצד אחר של הבעיה העברית-ערבית והרעיון השמי.

העתונאי האמריקאי החשוב ביותר שראיתי היה ג'ון סיסטיר, יד ימינו של הנרי לוס, בעל השבועונים טיים, לייף ופורצ'ן. סיסטיר, איש-תרבות ברירושם ששוחח עם רוב מנהיגי המרחב, קיבל אותי במשרדו, במגרד-השחקים של טיים ברוקפולר סנטר, בניו-יורק, והקדיש כמעט את כל השיחה לבעיה אחת, לה מסר את לבו: בעית הפליטים. אחרי שהסברתי לו את הצעתנו המפורטת, הגיש לי תזכיר אותו חיבר בעצמו, שכלל כמעט את אותה ההצעה בדיוק. אותה הבעיה ענינה אדם שונה מאד: הכומר אטיאן טרוקמה, נציג התנועה הנוצרית-הסוציאלית (הפרוטסטנטית) בצרפת. הוא הסתכל בי בעיניו הבהירות, שהביעו את כל הטוב וכל הכאב שבעולם, וביקשני להגיד לו ביושר איך נוצרה בעית הפליטים. עניתי לו בכל הכנות שיכולתי: שהבעיה נוצרה בגלל גורמים שונים — שחלק מן הפליטים פוטה לבריחה על-ידי הועד הערבי העליון, שחלק אחר גורש בכוח, וחלק שלישי פשוט נמלט מקרי-האש, כדרך כל אורח נורמלי והתכונן לחזור כעבור יומיים-שלושה. אמה האדם הראשון שראיתי, עברי או ערבי, הרואה את שני צדי הבעיה? אמר. "העולם יהיה אתכם."

מנהיג פרוטסטנטי אחר, מוריס חגי, עורך הירחון כריסטיאניזם סוציאלי, התעניין ברעיונות הכנענים ובתודעה הלאומית של ההמונים בישראל. בין השאר סיפר לי על הופעת שר-הבריאות הפס"מי ישראל ברזילי בהעידת-השלום האסיאתית בקולומבו. ברזילי השמיע דעות מתקדמות ואהודות, אולם הערבים אמרו לו, לדברי חגי: "אדוני, אתה היית חבר בממשלה שערכה את מיבצע-סיני בשיתוף עם האימפריאליסטים. איך אנחנו יכולים לשוחח אתך?"

דעה מסתייגת השמיע הוגה-הדעות הקאתולי נאנשה, אדם בעל גישה מיסטיית. הוא הצטרף בלהס רב לגישתנו השמית. אולם קשה היה לו לעכל את הפרדה בין האומה העברית החדשה והיהדות. "קיויתי שישראל תהיה מעין אחתיקאן יהודי", אמר בצער, אחרי שתארתי לו את התרחקות הנוער העברי מן המסורת היהודית. טיפוס כמעט הפוך היה ג'ון מידגלי, עורך-החוץ של אקונומומיסט, הרציני שבין שבועוני בריטניה. הוא יצג את האופי האנגלי הפרגאמאטי הקר ביותר. הרעיון השמי מצא חן בעיניו מסיבה פשוטה: שהוא מהרה בסיס מעשי להפגת המתחים במרחב ולשלום ערבי-ישראלי. שאלתי באופן מרוכקאטיבי אם אין הוא מסתייג מן הפרק המביע את תמיכתנו במלחמת-השיחור של עמי המרחב (גם נגד בריטניה) ואת רצונו בהצטרפות המרחב לגוש הנייטראליסטי.

תשובתו: האינטרסים הממלכתיים של בריטניה מחייבים עתה שלום במרחב. לא איכפת לבריטים איך נשיג את השלום הזה, העיקר שנשיג אותו. לשום אדם רציני לא איכפת מה תהיה עמדת ישראל במלחמה הקרה. ישראל קטנה מדי מכדי שעמדתה תשנה משהו למישהו. ישנם כמובן, גם אנגלים פחות קריי-מוג. אם להזכיר רק שם אחד: נורמן מק-קנזי, מעורכי ניו טסייטסון אנד ניישו, אחד מהוגי-הדעות הרציניים ביותר של השמאל הבריטי החדש, חייב את הרעיון מסיבה אידיאליסטית פשוטה: מפני שהוא מהרה חלק מן השאיפה הכללית של האנושות לשלום. מק-קנזי הוא בעיני נציג אופייני של האינטרנציונל הסמוי.

ל עתים קרו בשיחות אלה דברים מוזרים, שהוכיחו לי שוב אמת בנאלית: שהעולם קטן מאד. איני יכול להתאפק מלהזכיר מפרה אחד. ישבתי אצל מקסים רונדסון, מגדולי המזרחנים של צרפת, והרצתי לו על הרעיון השמי. "מוזר", אמר, "דברך מזכירים לי משהו. התמלח לי לרגע?"

הוא ניגש לארון-הספרים האדיר שלו ופישפש בו כחמש דקות. לבסוף חזר והגיש לי קונטרס מדעי מורחני ישן. "קרא את הקטע הזה", ביקש. הקטע הגידון ציטט את דבריו של מנהיג ערבי לאומי משנת 1939. המנהיג אמר שעל

ז'אן פול סארטר, מגדולי הוגי-הדעות של צרפת, ליד שולחן עבודתו. למשמע הרעיון השמי הפליט סארטר, מנהיג האסכולה האכזיטנציאליסטית — גוללת אבן מלבי"ו

הבא מן החוץ. גם כאן גילה סארטר בקיאות שהמתיעה אותי. "ידידי היה בארץ ומסרו לי דו"ח ממצה", גילה.

כאשר הזמין אותי סארטר לבוא אליו בשעה 12 בצהריים, התכוננתי לפגישה קצרה מאד. הצרפתים מיחסים חשיבות רבה לארוחותיהם, ואינם רגילים להזמין אדם בצהריים, שעה קלה לפני מועד הארוחה, אם כוננתם לשבת עמו ארוכות. אולם כשנפדדנו ליד דלת דירתו, כבר הגיעו מחגי השעון לשעה שתיים. הוא רצה להספין בסניף במיוחד שהוא מעריך את רעיונכם, הסביר לי העתונאי הצרפתי, שנלחה אלי בפגישה זו.

האינטרנציונל החשאי מתעורב

אתה חייב לקיים כאן מסיבה לעורכי העתונים הרציניים, ולהסביר להם את רעיונותיכם, אמר לי רובר בארא, למחרת בואי לפאריס. בארא, קאתולי אדוק, מומחה לעניני המרחב, מיים הראשיים של ועידת פלורנץ, הוא בעל השפעה מפליאה בחוגים החשובים. יתני. מי יבוא למסיבה של אדם זר מארץ רחוקה? שאלתי. "יבואו", השיב בארא קצרות. "שלח הומונה בשמך, ופרט בקיצור את הרעיון שלכם. אל תדאג לשאר."

שכרתי אולם מפואר במלון פונטרואל ברחוב מונטאלמבאר 7, מקום בו נערכות בדרך כלל מסיבות-עתונאים מן הסוג האינטלקטואלי ביותר. הדפסתי הזמנות פשוטות, בהן הזמנתי את העורכים לקוקטייל, וצרפתי תמצית פשוטה ביותר מן הרעיון השמי. לא יצאתי שיבוא אף איש אחד.

ליום המיועד פתחתי בבוקר את העתון — וחשכו עיני. כי בדיוק בשעה הקבועה גטיבתי עמדה להתקיים בארמון אליזה, מסירת-השלטון הרשמית מידי הנשיא רנה קוטי "שיא שארל דה-גול. הרחובות הראשיים של העיר יהיו חסומים. מי יבוא ביום כזה מסיבת-עתונאים, על נושא שאינו נוגע במאומה לאורחי צרפת? לא לקחתי בחשבון גורם אחד, שלמדתי במשך חודשים אלה להעריכו ולהעריצו. אין